

1. НАЗИВ ПРОЈЕКТА

ХИДРОЕНЕРГЕТСКИ СИСТЕМ ГОРЊИ ХОРИЗОНТИ

2. СЕКТОР

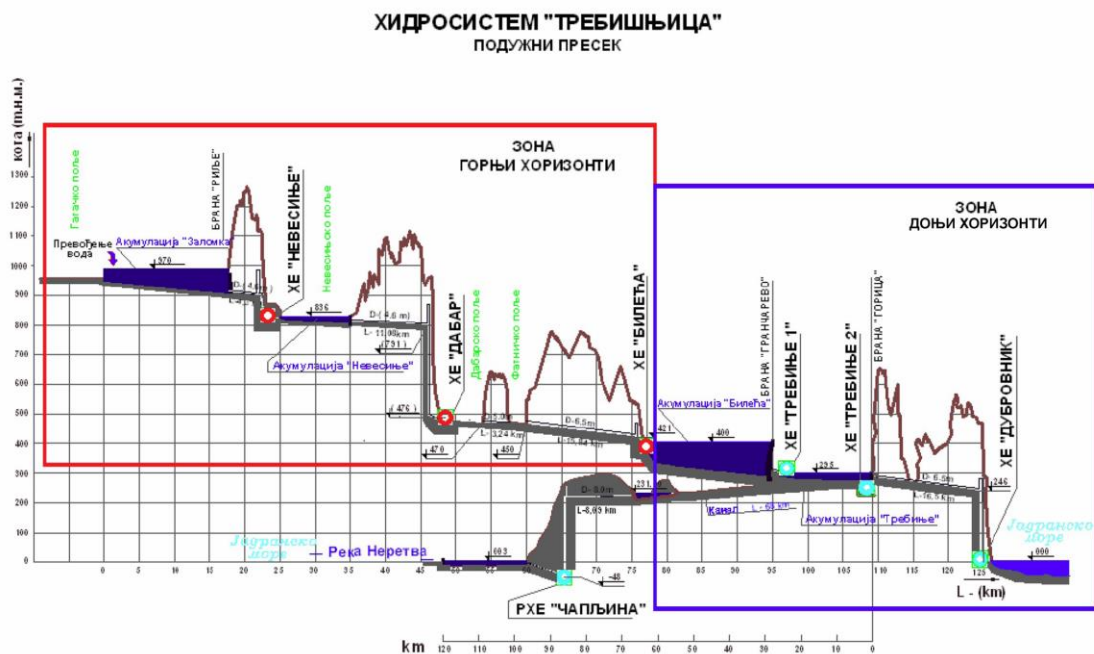
Енергетика

3. ЛОКАЦИЈА

Под појмом Горњи хоризонти подразумејева се неизграђени дио Хидроенергетског система Требишњица који је висински смјештен изнад постојеће акумулације Билећа (кота 400 м) и обухвата сливове ријека Заломке, Брегаве и дијелом Требишњице, односно карстна поља: Гатачко, Невесињско, Дабарско и Фатничко.

Објекти ХЕ Дабар простиру се на потезу укупне дужине 32 км, а налазе се на територији општина Невесиње, Берковићи и Билећа.

ХЕ Билећа се налази се на територији општине Билећа, удаљена је око 5 км од града, а ХЕ Невесиње се налази на територији општине Невесиње.



4. КРАТАК ОПИС ПРОЈЕКТА

У основном рјешењу Горњих хоризоната из 1976. год., утемељена је и данас актуелна концепција хидроенергетског коришћења вода Горњих хоризоната, а која предвиђа изградњу три хидроелектране узводно од акумулације Билећа и то: ХЕ Дабар, ХЕ Билећа и ХЕ Невесиње (све на територији Републике Српске).

Основни елементи хидросистема Горњи хоризонти, дати овим рјешењем, засновани су на концепцији за коју су добијене водопривредне сагласности.

ХЕ Дабар

ХЕ Дабар је планирана да се гради као прва хидроелектрана у систему Горњих хоризоната ријеке Требишњице, јер даје највеће енергетске и водопривредне ефекте. ХЕ Дабар представља типично деривационо постројење.

ХЕ Дабар је лоцирана на сјеверном ободу Дабарског поља. ХЕ Дабар би користила прерађене воде са ХЕ Невесиње (пребачене воде Гатачког поља и властите воде ријеке Заломке) и властите воде Невесињског поља.

Објекти ХЕ Дабар обухватају :

- Брану Пошћење са акумулационим базеном,
- Доводни тунел са улазном грађевином,
- Водостан,
- Цјевовод под притиском,
- Надземну машинску зграду са пратећим објектима,
- Уређење понора Поникве.

Објекти који су лоцирани низводно од електране, а неопходни су за њен рад су :

- Канал и компензациони базен у Дабарском пољу,
- Канал кроз Фатничко поље,
- Тунел Дабарско поље – Фатничко поље,
- Тунел Фатничко поље – Акумулација Билећа.

У оквиру реализације прве фазе изградње вишенамјенског система Горњи хоризонти, завршена је изградња тунела Дабар – Фатница укупне дужине 3235 m и тунела Фатничко поље - Акумулација Билећа дужине 15 650 m.

Основни карактеристични подаци ХЕ Дабар :

- природни протицај	11,02 m ³ /s
- кота акумулације "Невесиње"	836.0 mm
- корисна запремина акумулације "Невесиње"	52.8 x 10 ⁶ m ³
- конструктивни нето пад	330,70 m
- инсталисани протицај	55.0 m ³ /s
- инсталисана снага	159,15 MW
- средња годишња производња	251,80 GWh/god.
	додатни енергетски ефекти на низводне електране од 265 GWh/годишње дају укупну просјечну годишњу производњу од 516,3 GWh.

ХЕ Невесиње

Хидроелектрана Невесиње је деривационо постројење које се састоји од :

- Акумулационог базена Заломка,
- Насуте бране Риље са глиненним језгром,
- Насуте бране Надинићи са глиненним језгром,
- Доводног тунела са улазном грађевином,
- Водостана,
- Цјевовод под притиском,
- Машинске зграде,
- Одводног тунела са излазном грађевином и прикључним каналом.

ХЕ Невесиње енергетски користи воду из акумулације, створене изградњом бране Риље на ријеци Заломки и насуте бране Надинићи која затвара акумулацију на узводном дијелу, обзиром на већу коту успора од коте терена.

Основни карактеристични подаци и параметри ХЕ Невесиње (према техничкој документацији израђеној у периоду од 1980-1986. год., „Енергоинвест“ Сарајево):

- природни протицај	4.7 m ³ /s
- запремина базена за одржавање коте успора	185.5 мил. m ³
- кота максималног успора	970 mnm
- кота нормалног успора рада хидроелектране	970 mnm
- инсталирани проток кроз турбине	55 m ³ /s
- инсталирана снага електране	60 MW
- број агрегата	2
- макс./минимална кота доње	836/828 mnm
- конструктивни пад	127.10 m
- средња годишња производња	100.6 GWh

ХЕ Билећа

Хидроелектрана Билећа је деривационо постројење пројектована на крају постојећег хидротехничког тунела, који повезује Фатничко поље са акумулацијом Билећа. Тренутно тунел служи само за транспорт вода из Фатничког поља у Билећку акумулацију. Изградњом машинске зграде и пратећих објеката поред локације садашњег испуста тунел постаје доводни тунел хидроелектране.

Према актуелном техничком рјешењу (Идејни пројекат са студијом оправданости, „Институт за водопривреду Јарослав Черни“, 2007.г.), ХЕ Билећа је проточно постројење која се састоји од :

- Базена пред улазном грађевином,
- Улазне грађевине (у функцији од изградње тунела 2005. год.),
- Доводног тунела (тунел Фатничко поље – акумулација Билећа, завршен и дјелимично обложен),
- Водостана,
- Галерије затварача и цјевовода под притиском,
- Испуста са брзотоком (у функцији од изградње тунела)
- Машинске зграде,
- Одводних органа.

Основни карактеристични подаци и параметри ХЕ Билећа са превођењем Дабарских вода:

- природни протицај (без губитака)	46.67 m ³ /s
- запремина базена за одржавање коте успора	40 000 m ³
- кота максималног успора	470.00 mnm
- кота нормалног успора рада хидроелектране	465.66 mnm
- инсталирани проток кроз турбине	60 m ³ /s
- инсталирана снага електране	33 MW
- број агрегата	2
- макс./минимална кота доње	400/395 mnm
- номинални нето пад	63.10 m
- средња годишња производња	116.4 GWh

Генерално ХЕ Билећа везана је за изградњу комплетног система Горњи хоризонти, али се може изградити и самостално, независно од остале двије хидроелектране система (ХЕ Невесиње и ХЕ Дабар).

5. ДЕТАЉИ ПРОЈЕКТА

СТАТУС ПРОЈЕКТ

ХЕ Дабар

Концесија за изградњу ХЕ Дабар додјељена је привредном друштву „Хидроелектрана Дабар“ д.о.о. Требиње које је у 100% власништву ЗП „ХЕ на Требишњици“ а.д. Требиње. Уговор о концесији је потписан 28.07.2011. године.

Вриједност инвестиције 352 милиона КМ (179,9 милиона €).

Добијени су:

- локацијски услови,
- еколошка дозвола и
- грађевинска дозвола за припремне радове.

Проведене су следеће активности:

- Изграђене су бетонске облоге дијела доводног тунела Фатничко поље, значајан део приступних путева, 20 KV далековод и трафостанице, примарни објекти система водоснабјевања градилишта, а у завршној фази су припремни радови на изградњи насеља и формирању самог градилишта.
- Израђен је Главни пројекат за све објекте ХЕ Дабар;
- Проводи се поступак експропријације земљишта за изградњу ХЕ Дабар, а завршена је експропријација земљишта за припремне радове, а
- Проводе се активности на изградњи доводног тунела, улазне грађевине и приступних тунела на основу уговор о изградњи који је закључен 24.03.2016. године са извођачем радова „Интеграл Инжењеринг“. Уговорена вриједност изградње главног тунела са приступним тунелима износи 111.978.442,32 КМ.

Сви извршени радови за хидроенергетско постројење „Дабар“ су финансирани сопственим средствима од стране оснивача „Хидроелектрана на Требишњици“. До сада је за израду пројектне документације, извођење радова и експропријацију уложено 32,8 милиона КМ и плаћено 13 милиона КМ као аванс по Уговору за изградњу доводног тунела. У посљедњих 10-так мјесеци се интензивно врше преговори у циљу обезбјеђења недостајућих финансијских средстава.

ХЕ Невесиње

У периоду од 1980-1986. год израђен је Идејни пројекат, Енергоинвест Сарајево. За потребе актуелизације Идејног пројекта, у току су активности на извођењу детаљних геолошких истражних радова.

ХЕ Билећа

За потребе МХ ЕРС, МП Требиње, Институт „Јарослав Черни“ из Београда је 2007.год. урадио иновирани Идејни пројекат ХЕ Билећа са студијом оправданости.

РАЗЛОЗИ ИНВЕСТИРАЊА У ПРОЈЕКАТ

Електрична енергија је добро као и свака друга роба, и сходно томе има своју тржишну цијену. Потражња за енергијом у свијету, укључујући и овај регион, рапидно расте. У условима дерегулисаног тржишта, „задовољавање сопствених потреба“ свакако није једини критеријум за изградњу нових постројења. Оно што пројекат ХЕС Горњи хоризонти чини посебно атрактивним, је што се поред производње електричне енергије на новим објектима, повећава и производња на низводним, већ изграђеним хидроелектранама у сливу Требишњице. Досадашње анализу су показале да планиране хидроелектране ХЕС Горњи хоризонти имају изузетно повољне техно-економске параметре. Даље, с обзиром да планирање и изградња хидроелектрана захтјева много година од прелиминарне фазе планирања до почетка рада, а овај пројекат се припрема дуги низ година, и пројектно приводи крају, то га посебно чини интересантним за инвестирање. Овоме треба додати да је у Пројекат већ доста уложено, урађени су бројни објекти и пратећа инфраструктура, а посебно за ХЕ Дабар (приступни путеви, далеководи, градилишно насеље итд).

Приликом укупне валоризације пројекта Горњи хоризонти, посебно при разматрању уклапања тог система у еколошко и социјално окружење, морају се имати у виду сљедеће важне чињенице. У питању није само хидроенергетски пројекат, већ се ради о великом интегралном, развојном пројекту државног нивоа значајности, са врло сложенем циљном структуром. Тај пројекат се мора третирати као развојни пројекат уређења, коришћења и заштите сливова Горњих хоризоната, чија реализација као замајац треба да покрене сложен механизам обнове и развоја подручја Источне Херцеговине, које је сада угрожено неповољним тендецијама на социјалном, економском и развојном плану.

6. ПРОЈЕКТНО ФИНАНСИРАЊЕ

ПРОЦЈЕЊЕНЕ УКУПНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ

Према садашњим процјенама укупне инвестиције за изградњу хидроелектрана износе:

ХЕ Дабар:	179,9 мил. евра
ХЕ Невесиње:	97,4 мил. евра
ХЕ Билећа:	48,26 , мил. евра

Односно, процјене укупне инвестиције за ХЕС Горњи Хоризонти износе 325,56 мил. евра.

Напомена: За реализацију ХЕС Горњи хоризонти већ су уложена значајна материјална средства, будући да је експропријација у потпуности завршена за ХЕ Дабар и да су урађени приступни путеви за градилиште и одређени дио припремних радова за ХЕ Дабар и ХЕ Билећа.

ПЛАНИРАНИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Стратегијом развоја енергетике Републике Српске предвиђени су различити модели финансирања у енергетски сектор: јавно финансирање, мјешовито (партнерство јавног и приватног сектора) и финансирање од стране приватних компанија.

- У циљу реализације ХЕ Дабар, Влада РС је додијелила концесију привредном друштву ХЕ Дабар. Предвиђен је модел јавног финансирања, гдје би се око 25% средстава

- обезбједило из сопствених средстава МХ ЕРС и ЗП ХЕ на Требишњици, а око 75% путем кредита.
- О начину реализације и финансирања ХЕ Невесиње и ХЕ Билећа коначно одлуку донијеће Влада РС.

7. ЛОКАЦИЈА НА КОЈОЈ ЋЕ СЕ ПРОЈЕКАТ ИМПЛЕМЕНТИРАТИ

Изградња ХЕ Дабар са пратећим објектима је планирана на територији општина Невесиње, Берковићи и Билећа, а сама електрана се налази на Вријечи у Дабарском пољу.

Објекти ХЕ Невесиње се налазе на територији општине Невесиње, а електрана се налази на ријеци Заломци, на источном рубу Невесињског поља.

Објекти ХЕ Билећа се налази на територији општине Билећа, у насељу Чепелица, излазни дио тунела Фатничко поље-акумулација Билећа.

8. ДА ЛИ СУ АКТИВНОСТИ НА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПРОЈЕКТА ВЕЋ ЗАПОЧЕТЕ?

Влада Републике Српске је у априлу 2011. године донијела Одлуку о почетку реализације пројекта Хидроелектране Дабар. Рјешењем Владе Републике Српске додијељена је концесија за изградњу и коришћење ХЕ Дабар концесионом друштву „Хидроелектрана Дабар“. Седамдесет посто оснивачког капитала за „ХЕ Дабар“ обезбјеђује ЗП ХЕ на Требишњици, а тридесет посто МХ ЕРС Матично предузеће. Након оснивања предузећа „ХЕ Дабар“ започете су припремне активности на реализацији ХЕ Дабар.

9. КОНТАКТ ИНФОРМАЦИЈЕ

МИНИСТАРСТВО ИНДУСТРИЈЕ, ЕНЕРГЕТИКЕ И РУДАРСТВА

Адреса: Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука

Телефон: +387 51 339 581

Факс: +387 51 339 651

E-mail: mier@mier.vladars.net